

Dönem : 2
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 431

Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, Türkiye Halk Bankası ve halk sandıkları hakkında 8 . 6 . 1933 tarih ve 2284 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve Ticaret ve Plân komisyonları raporları (2/170)

*Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 5731/0265*

16 . 12 . 1965

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, Türkiye Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkındaki 8 . 6 . 1933 tarih ve 2284 sayılı Kanuna ek kanun teklifi ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gerekli işlemin yapılmasını arz ederim.
Saygılarımla.

Ibrahim Şevki Atasâğın
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Türkiye Halk Bankası ve Halk sandıkları hakkındaki 8 . 6 . 1933 tarih ve 2284 sayılı Kanuna ek kanun teklifimi gerekçesiyle birlikte sunuyorum.

Gerekli işlemin yapılmasını saygılarımla rica ederim.

14 . 12 . 1965
Tunceli Senatörü
Mehmet Ali Demir

GEREKÇE

Memleketimizde küçük esnaf ve sanatkârların kredi ihtiyaçlarını karşılamak üzere ihdas olunan finansman sistemi, 1938 yılından beri millî bankalarımız arasında yer alan Türkiye Halk Bankasının 2284 sayılı Kanunla faaliyete sevkıyla gerçekleşmiş ve geçirilen tatbikat devresi oldukça hayırlı neticeler doğurmuştur.

Bu sistemin gaye ve hedefi, memleketin sosyal ve ekonomik bünyesinde devamlı ve faydalı faaliyet unsuru olarak özel mevkiî bulunan esnaf ve küçük sanatkâr zümresinin iktisaden kalkındırılmasıdır.

Ancak, sistemin başarısı her şeyden evvel yeterli bir finansman kapasitesine ve asgari maliyetle işletilmesine bağlıdır.

1963 bilânçosuyla ilgili Yüksek Denetleme Kurulu raporunda belirtildiği gibi, Bankanın mevcut malî kaynakları halk kredisi ihtiyacının onda birine tekâbülmekte ve sermaye plâfonunun süratle artırılması gerekmektedir. Diğer taraftan Merkez Bankası reeskontundan sağlanan yüz milyon lira-

lık imkân ise; özellikle damga ve diğer vergileri yükünden doğan ağır maliyeti sebebiyle, Banka için neticesi zararlı bir fonu ifade etmektedir.

Elbetteki bu şartlar altında Devlet, Kalkınma Plânının yıllık programlarında İktisadi Devlet Teşekküllerinden temenni olunan kaynak yaratma keyfiyeti Halk Bankası için tahakkuku zor bir mahiyet aldığından gerek işletme maliyetini ucuzlatarak kaynak artışı sağlamak ve gerekse kuruluş ve teşkilâtı kanunlarıyla mükellef olduğu halk kredisi hizmetlerinin beklenen hızla gelişebilmesi için esnaf ve küçük sanatkâr ile Banka birtakım koruyucu kanuni tedbirlere muhtaç bulunmaktadır.

Esasen (Gider vergileriyle ilgili 483 ve Damga vergileri hakkındaki 488 sayılı kanunlarda : Esnaf Kefalet kooperatiflerinin kefaletiyle esnaf ve sanatkârlara verilen krediler dolayısıyla alınan paralarla bu kooperatiflerin ortaklarından masraf karşılığı olarak aldıkları paraların Gider Vergisinden ve adı geçen kooperatiflerin ortakları ile olan münasebetlerinde tanzim olunacak borç senetleriyle, borç ödeme makbuzları, ipotek ve rehin senetleri Damga Vergisinden istisna edilmekle bu sahada beklenen ilk adım atılmıştır.

Ancak, bilhassa Damga vergileri istisnalarında Esnaf Kefalet kooperatifleriyle ortaklarının Türkiye Halk Bankasıyla kredi münasebetlerinin yer almamış bulunması himaye strüktüründe boşluk yaratmış olduğundan tatbikat alanında beklenen fayda tam olarak sağlanamayacaktır.)

Kaldı ki, halk kredisi zirai kredi gibi kanunla yaratılan özel bir finansman sistemi olduğuna nazaran zirai kredilerde kardeş teşekküle tanınan kanuni istisnalara imtisaden, açıklanan sebep ve zaruretlerle, ayrıca mevcut boşluğu da doldurmak üzere; Türkiye Halk Bankasının, esnaf ve küçük sanatkârlar ile Esnaf Kefalet kooperatiflerine ve bu kooperatif ortaklarıyla, dernek ve birliklerine açacağı her çeşit kredilerle, banka ve kooperatiflerin ana gayesinin tahakkuku zımında Kefalet kooperatifi ortaklarının kendi aralarında meydana getirdikleri karşılıklı yardımlaşmayı temin eden ödünç vermeler, dolayısıyla yapacağı muamelelerden mütevellit Damga ve Gider vergileriyle tapu, noter harçları gibi her türlü resim ve harcdan muaf tutulması her bakımdan uygun olacaktır.

Yukarıda belirtilen maksatlarla hazırlanan kanun teklifi, ekte sunulmuş ve maddeler, gerekçede izahını bulduğundan bunlar için ayrıca gerekçe tanzimine lüzum görülmemiştir.

19 . 1 . 1965

K. Önadım

Ticaret Komisyonu raporu

Millet Meclisi

Ticaret Komisyonu

Esas No. : 2/170

Karar No. : 9

3 . 2 . 1966

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir'in, Türkiye Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkında 8 . 6 . 1933 tarih ve 2284 sayılı Kanuna ek kanun teklifi teklif sahibi, Ticaret Bakanlığı ve Halk Bankası temsilcilerinin iştirakleriyle komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi.

Gerekçede arz ve izah edilen hususlar, prensip olarak kabul edilmekle beraber komisyonumuz 1 neî maddenin (a) fıkrasını metne vuzuh vermek, tatbikatta daha iyi işler hale getirmek ve gayenin daha geniş bir sahayı kapsamaması için yeniden tedvin etmiştir.

(b) fıkrasında bu kelimesinden sonraki «kredi» kelimesini «muamele» olarak değiştirmekte fayda mülâhaza etmiş ve (g) fıkrasında parantez içinde «masraf kelimesinin başına» «faiz ve her

türlü» kelimelerini eklemeyi uygun görmüş ve teklif bu haliyle komisyonumuzca kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Plân Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Balıkesir <i>Ibrahim Aytaç</i>	Başkan V. Denizli <i>Mehmet Salih Baydıl</i>	Sözcü Adana <i>Ali Bozdoğanoglu</i>	Kâtip Ankara <i>Musa Kâzım Coşkun</i>
Adana <i>Ali Karıcı</i>	Bursa <i>Kasım Önadm</i>	Mardin <i>Ibrahim Aysoy</i>	Mardin <i>Nazmi Oğuz</i>
İstanbul <i>Nurettin Bulak</i>			

Bütçe Plân Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Bütçe Plân Komisyonu
Karar No. 103
Esas No. 2/170

7 . 7 . 1967

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Tetkiki hususu Komisyonumuza havale edilen, Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi M. Ali Demir'in, «Türkiye Halk Bankası ve halk sandıkları hakkında 8 . 6 . 1933 tarih ve 2284 sayılı Kanun ek kanun teklifi» ni ve önceden havale edildiği Ticaret Komisyonunun teklifi hakkında düzenlediği rapor incelenerek görüşüldü;

Gayesi, memleketin sosyal ve ekonomik bünyesinde devamlı ve faydalı faaliyet unsuru olan esnaf ve küçük santkâr zümresini kredi temini suretiyle kalkındırmak olan Türkiye Halk Bankasının kuruluşundan bu yana geçen devrede bu görevi yerine getirme çabası içinde olduğu müşahede edilmektedir.

Ancak, sistemin başarısının her şeyden evvel yeterli bir finansman kapasitesine ve en az maliyetle işletme esasına bağlı olduğu da bir vâkıdır. 1963 bilânçosu ile ilgili Yüksek Denetleme Kurulu raporunda, Bankanın malî kaynaklarının halk kredisi ihtiyacının ancak onda birini karşılayabilecek kapasitede olduğu belirtilmiştir. Diğer taraftan Merkez Bankası reeskontundan sağlanan yüz milyon liralık imkânın ise özellikle Damga ve Gider vergileri dolayısıyla ağır maliyet neticesi bankaya zararlı bir fon olmaktan ileri gitmediği ifade olunmaktadır. Bu sebeple, Bankanın kendisine mevdu hizmetleri hızla yerine getirebilmesi için birtakım koruyucu kanuni tedbirlere ihtiyacı olduğu müşahede edilmektedir.

Örneğin, Gider vergileriyle ilgili 483 ve Damga vergileri hakkındaki 488 sayılı kanunlarda; «Esnaf Kefalet kooperatiflerinin kefaleti ile esnaf ve sanatkârlara verilen krediler dolayısıyla alınan paralarla bu kooperatiflerin ortaklarından masraf karşılığı olarak aldıkları paraların Gider Vergisinden ve adı geçen kooperatiflerin ortakları ile olan münasebetlerinde tanzim olunacak borç senetleriyle borç ödeme makbuzları, ipotek ve rehin senetleri Damga Vergisinden istisna edilmekle» bu alanda ilk adım atılmıştır.

Ancak, bilhassa Damga vergileri istisnalarında esnaf kefalet kooperatifleriyle ortaklarının Türkiye Halk Bankası ile kredi münasebetlerinin yer almaması bulunması himaye strüktüründe boşluk yaratmış olduğundan tatbikatta beklenen fayda tam olarak sağlanamamıştır.

Yukarda arz edilen hususlar ve zaruretler muvacehesinde, Türkiye Halk Bankasının esnaf ve küçük sanatkârlar ile esnaf kefalet kooperatiflerine ve bu kooperatif ortaklarıyla dernek ve birliklerine açacağı her çeşit krediler dolayısıyla yapacağı muamelelerden mütevelit, Damga Vergisinden, Noter ve her türlü harclardan muaf tutulmasını öngören teklifin tümü benimsenmiş,

1 nci madde, yeniden tedvin edilmek üzere intikal ettirildiği Su Komisyonunca değiştirilmiş ve bu değişik şekli ile kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek ve Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Aydın <i>İ. Sezgin</i>	Başkanvekili Rize <i>E. Y. Akçal</i>	Sözcü Sakarya <i>N. Bayar</i>	Kâtip Bolu <i>H. İ. Cop</i>
Adıyaman <i>M. A. Atalay</i>	Ankara İ. Seçkin İmzada bulunamadı	Eskişehir <i>M. İ. Angr</i>	Giresun İ. E. Kılıçoğlu İmzada bulunamadı
Gümüşane <i>S. Savacı</i>	İstanbul <i>N. Eroğan</i>	İzmir İ. Gürsan İmzada bulunamadı	Kayseri <i>A. A. Hacıpaşaoğlu</i>
Kütahya Söz hakkım mahfuzdur <i>M. Erez</i>	Nevşehir <i>A. B. Numanoğlu</i>	Ordu A. H. Onat İmzada bulunamadı	Trabzon <i>A. İ. Birincioğlu</i>
	Trabzon A. R. Uzuner İmzada bulunamadı		Uşak <i>O. Dengiz</i>

TUNCELİ ESKİ SENATÖRÜ M. A. DEMİR'İN TEKLİFİ

Türkiye Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkında 8.6.1933 tarih ve 2284 sayılı Kanuna ek Kanun

MADDE 1. — Türkiye Halk Bankasının :

a) Esnafa, küçük sanatkâra, küçük sanayiciye esnaf kooperatifleriyle bu kooperatif ortaklarına, dernek ve birliklerine açacağı her çeşit krediler;

b) Bu muamele işlemleriyle ilgili seneler, makbuzlar, taahhütname, mukavelename, kefaletname ve temliknameler, teminat ve kefalet mektupları, mektup ve telgraflar, dekontolar, münakale, te-diye, irsal, teslim, tahsil emirleri ve her nevi kâğıtlar, kayıtlar, defterler, hesap hulâsaları, kredi leh-tarlarından bankaca alınacak beyanname, bilânço veya işletme hesabı hulâsaları,

c) Menkul rehni ve gayrimenkul ipotegi işlemleri,

d) Esnaf kefalet kooperatiflerinin banka emrine tanzim edeceği senetler, reeskont senetleri,

e) Bu kredilerden doğacak borçlar hakkında icra, mahkeme ve resmî daireler nezdinde yapılacak takip ve tahsilâta dair her nevi talep, tebliğ ve kararlar,

f) İpotegin paraya çevrilmesi ve gayrimenkulün banka üzerinde kalmasıyla ilgili muameleler,

g) Bu krediler dolayısıyla bankaca alınan paralar, faiz ve her türlü (masraf karşılıkları dâhil)

Damga Vergisinden, noter, tapu harclarından ve sair her nevi vergi, rüsum ve harclardan istisna edilmiştir.

TİCARET KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkında 8 . 6 . 1933 tarih ve 2284 sayılı Kanuna ek Kanun

MADDE 1. — Türkiye Halk Bankasının :

a) Esnaf kefalet kooperatiflerine, dernek ve birliklere, bu teşekküllere kayıtlı üye ve ortaklarına, küçük sanayicilere, gerek kayıtlı bulunduğu teşekkülün tavassut ve kefaletiyle, gerekse doğrudan doğruya açacağı her çeşit kredilerle, ismi zikredilen teşekküller mensuplarının kendi aralarında ihdas edecekleri karşılıklı yardımlaşma fonlarından alacakları paralar.

b) Bu muamele işlemleriyle ilgili senetler, makbuzlar, taahhütname, mukavelename, kefaletname ve temliknameler, teminat ve kefalet mektupları, mektup ve telgraflar, dekontolar, münakale, tediye irsale, teslim, tahsil emirleri ve her nevi kâğıtlar, kayıtlar, defterler, hesap hu-

BÜTÇE PLÂN KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

Türkiye Halk Bankası ve Halk Sandıkları hakkında 8 . 6 . 1933 tarih ve 2284 sayılı Kanuna ek Kanun

MADDE 1. — Türkiye Halk Bankasının :

a) Esnaf kefalet kooperatiflerine, esnaf dernek ve birliklerine, bu teşekküllere kayıtlı üye ve ortaklarına, küçük sanayicilere, gerek kayıtlı bulunduğu teşekkülün tavassut ve kefaletiyle, gerekse doğrudan doğruya açacağı her çeşit kredilerle, ismi zikredilen teşekküller mensuplarının kendi aralarında ihdas edecekleri karşılıklı yardımlaşma fonlarından alacakları paralar.

b) Bu kredi işlemleriyle ilgili senetler, makbuzlar, taahhütname, mukavelename, kefaletname ve temliknameler, teminat ve kefalet mektupları, mektup ve telgraflar, dekontlar, münakale, tediye irsal, teslim, tahsil emirleri ve her nevi

MADDE 2. — Bu kanun yayımı gününde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

(Ticaret Komisyonunun deęiřtiriliři)

lâsaları, kredi lehtarlarından bankaca alınacak beyanname, bilânço ve işletme hesabı hulâsaları,

c) Menkul rehni ve gayrimenkul ipoteęi işlemleri,

d) Esnaf kefalet kooperatiflerinin banka emrine tanzim edeceği senetler, reeskont senetleri,

e) Bu kredilerden doğacak borçlar hakkında icra, mahkeme ve resmî daireler nezdinde yapılacak takip ve tahsilâta dair her nevi talep, tebliğ ve kararlar,

f) İpoteğin paraya çevrilmesi ve gayrimenkulün banka üzerinde kalmasıyla ilgili muameleler,

g) Bu krediler dolayısıyla bankaca alınan paralar, (faiz ve her türlü masraf karşılıkları dâhil).

Damga Vergisinden, noter, tapu harclarından ve sair her nevi vergi, rüsüm ve harclardan istisna edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı gününde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

(Bütçe Plân Komisyonunun deęiřtiriliři)

kâğıtlar, kayıtlar, defterler, hesap hulâsaları, kredi lehtarlarından bankaca alınacak beyanname, bilânço ve işletme hesabı hulâsaları,

c) Menkul rehni ve gayrimenkul ipoteęi işlemleri,

d) Esnaf kefalet kooperatiflerinin banka emrine tanzim edeceği senetler, reeskont senetleri,

e) Bu kredilerden doğacak borçlar hakkında icra, mahkeme ve resmî daireler nezdinde yapılacak takip ve tahsilâta dair her nevi talep, tebliğ ve kararlar,

f) İpoteğin paraya çevrilmesi ve gayrimenkulün banka üzerinde kalmasıyla ilgili muameleler,

g) Bu krediler dolayısıyla bankaca alınan paralar, (faiz ve her türlü masraf karşılıkları dâhil).

Damga Vergisinden, noter, tapu harclarından ve her türlü harclardan istisna edilmiştir.

MADDE 2. — Teklifin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.